

Oscar Roseanu Emlékirata Petrozsényről

În aceeași perioadă, femeile evreice din Petroșani au fost de asemenea evacuate, un timp într-un castel din localitatea Păclișa, de lângă Hațeg și apoi la Deva, unde au rămas până la sfârșitul războiului. Când am revenit acasă, ne-am găsit locuințele devastate.

După război, comunitatea evreiască a încercat să intre din nou în ritmul normal a vieții de zi cu zi. În luna ianuarie a fiecărui an, până în 1948, se organizau baluri, în fiecare sâmbătă seara, balul pompierilor, balul medicilor, comercianților evrei, acesta din urmă fiind cel mai frecventat, toată protipendada orașului, nu numai evreii, luptându-se să obțină bilete pentru a participa

După ce au început naționalizările, a început și emigrarea în masă a evreilor din oraș.

Totuși a rămas o comunitate restrânsă al cărei președinte era Schretter Marci, tatăl meu, Rosenfeld Martin era secretarul-contabil, D-na Meiszter era casiera.

Puținii evrei care locuiau în alte orașe din Valea Jiului, Petrila, Lupeni, Lonea, veneau la slujbe la sinagoga din Petroșani.

Comunitatea evreiască respecta cu strictețe sărbătorile tradiționale: Iom Kipur, Pesah, Roș Hașana, Hanuka. Mi-aduc aminte de exemplu, în seara de Pesah se aduna toată familia, mătuși, unchi, bunici, în jurul unei mese tradiționale de pe care nu lipsea nimic din cele prevăzute de tradiție, cum ar fi: cos șel eliahu, picăturile de vin care se scoteau din pahar însoțite de cuvinte ca dam, tafardeah sau întrebările puse de mine tatălui ca: maniș tanu halailu haze nicol halelois

*Oscar Roseanu (Rosenfeld)
fiul lui Frida și Martin
Rosenfeld din Petroșani.
Fost profesor - Liceul
Spiru Haret București*

Van egy emlékiratom a petrozsényi második világháborús időszakról és az ottani zsidó közösségről. A fiam, Vladimir gépelte be az emlékiratot 2005-ben. Az utolsó oldalt aláírtam: "Oscar Roseanu, Rosenfeld Frida és Márton fia, Petrozsényből, a Spiru Haret gimnázium volt tanára Bukarestben".

Engem Oscar Roseanunak hívnak [1947-ben változtatta meg a nevét Rosenfeld Oszkáról. -- A szerk.], 1923. május másodikán születtem, Petrozsényben. A gyermekkoromat is ott töltöttem, legszebb emlékeim kötődnek hozzá. Valahol azt olvastam, hogy akkoriban [a két háború között] tizenyolcezer lakosa volt. Teljes összhangban élték itt románok, magyarok, zsidók, németek,

franciák. A városban erős zsidó közösség élt, a város jegyzőjét Berkovitsnak hívták, a Lónyai szénbánya beszerzési főnöke Rosenfeld Márton volt, az apám és még sokan mások. Minden évben egyszer igyekszem eljutni oda, hogy lássam a szüleim sírját. A temetőben, a neveket olvasva, fölidézem e város múltját. Szinte mindenki, akit oda temettek, ismerősöm volt, jó páran barátaim.

1944 után a zsidó közösség megpróbált lassacskán visszatérni a mindennapok normális ritmusába. A petrozsényi zsidó ifjúság mintha jobban összetartott volna, mindannyian beiratkoztunk az Ihudba [Cionista Szociáldemokrata Párt]. Szervezték egy klubot, zenekarunk is volt... Például a dobos egy Tibor nevű férfi volt, aki később a Beruházási Bank országos alelnöke lett. Én harmonikán játszottam, egy másik meg hegedűn. Minden év januárjában, 1948-ig, bálakat rendeztek minden szombat este. Tűzoltóbál, kisiparosok bálja, orvosbál, a zsidó kereskedők bálja, ezen vettek részt a legtöbben, a város teljes elitje, nem csak a zsidók, harcoltak azért, hogy jegyet szerezhessenek rá. Ilyen volt a légkör mindaddig, amíg [úgymond] meg nem oldották a nemzeti kérdést, és minden porrá vált. Megkezdődtek az államosítások [lásd: államosítás Romániában], és a Zsil-völgyi zsidók tömeges kivándorlása. Például a Schweber fivérek szövetboltját odaadták egy munkásnak, aki egy hét alatt teljesen kifosztotta, minden tönkrement... Petrozsény kereskedelmi élete igen sokat veszített.

A petrozsényi zsidó közösség nyomtalanul eltűnt. A város persze most is ott van, de hát ez már egy teljesen más város! Lerombolták a városközpontot és az egész bányásztelepet. Az ilyen családi házak helyébe tízemeletes toronyházakat emeltek. A kevés zsidó, akik a többi Zsil-völgyi városban laktak, Petrillán, Lupényban, Lónyán, istentiszteletre Petrozsényba jöttek, a zsinagógába.

Az az érzésem, hogy Petrozsényban ma már nincs tíz személy, hogy kitegyen egy minjánt. Most van valamiféle hitközségi elnök, akit Rosenfeldnek hívnak, de semmi köze nincs a mi családukhöz. Van még egy nagyon érdekes dolog: a város polgármestere ma egy zsidó, [Carol] Schreter. Függetlenül indult a választásokon, már két alkalommal választották meg. Diákom volt hatodikos korában. Bányamérnök lett, éveken át ő volt az aninószai szénbánya igazgatója, aztán Petrozsényba ment, és ő lett a polgármester. Ma is az.